

รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

A MODEL OF CLASSROOM ACTION RESEARCH SKILL DEVELOPMENT

FOR TEACHERS IN THE OFFICE OF MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATION AREA 2

เอกลักษณ์ บุญท้าว¹, สมเจตน์ ภูศรี², ศิริ ถีอาสนา³

Eakalak Boonthao¹, Somjet Poosri², Siri Thee-Asana³

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

²รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และ 3) เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ระยะที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนระยะที่ 3 ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) เนื้อหา 2) กลยุทธ์ในการพัฒนา 3) สื่อในการพัฒนา และ 4) การประเมินผล ระดับความเห็นด้วยกับ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมทุกองค์ประกอบ อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความต้องการพัฒนาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมทุกองค์ประกอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า โดยภาพรวมทุกด้าน มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้องและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดลอง พบว่ากลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีผลคะแนนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการทุกคน ผลการสังเกตพฤติกรรมพบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทุกคนผ่านเกณฑ์การประเมินการฝึกผลการประเมินรูปแบบพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและผู้ทรงคุณวุฒิให้การยืนยัน รูปแบบการพัฒนา ยืนยันคู่มือการใช้รูปแบบ และเสนอแนะให้เพิ่มเติมเนื้อหาด้านการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย และให้ปรับระยะเวลาพัฒนาให้เหมาะสม

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were to study and design a model of classroom action research skill development for teachers , to try out the model on the target teachers, and to evaluate and confirm the model. The research methodology was divided into 3 steps: Step 1 focused on contextual study and model design. Step 2 was to tryout of a model on twelve administrators and teachers. Step 3 focused on evaluating and confirming the model by seventeen experts. The basic statistics were used for the descriptive analysis.

The research results showed that the model of classroom action research skill development for the teachers was composed of four major components: content, strategy, materials and evaluation. The average level of the opinion of the experts towards the model was very high. The average level of the needs for the skill development of the teachers was very high. Regarding the handbook quality, the result indicated that the average level of the handbook quality based on the assessment of the experts was very high. In addition, the research result indicated that the posttest score of the trainees was higher than that of the pretest score. The finding showed that the average level of the performance on discussion, presentation, and research design was very high, and all trainees were highly developed in action research skills. The result indicated that the average level of the appropriateness of all components regarding the assessment of the experts were very high. In conclusion, some useful suggestions are concluded that the time period should be suitable to each step, and the content of structure and quality of good research instrument assessment should be added in the training course.

Key words : A Model of Classroom Action Research Skill Development for Teachers

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 24 (5) ได้ระบุว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งความสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ” มาตรา 30ระบุว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ” [1]ดังนั้นจึงจำเป็นที่บุคลากรจะต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านการวิจัยในชั้นเรียนเพราะการวิจัยในชั้นเรียนเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูความใกล้ชิดกับนักเรียนและเข้าใจปัญหาการเรียนการสอนและพยายามแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนพยายามปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นคือการทำวิจัยในชั้นเรียนไปแล้วโดยไม่รู้ตัว[2]

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นที่ครูทุกคน จะต้องดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา ที่เน้นให้ครูดำเนินการวิจัยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน และการที่ครูจะดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้นั้นครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาครูด้านการวิจัยชั้นเรียนที่ผ่านมาไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะวิธีการพัฒนาครูส่วนมากไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการในการปฏิบัติงานจริงของครู และตัวครูผู้สอนเองยังคงประสบปัญหาในด้านการวิจัยในชั้นเรียนหลายเรื่อง เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนขาดการนิเทศให้ความช่วยเหลือ ขาดแรงจูงใจในการทำงาน มีภาระงานที่

รับผิดชอบมาก ขาดเอกสารตำราที่จะศึกษาหาความรู้ [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการขับเคลื่อนจุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ.2552-2561) โดยมีเป้าหมายคือ นักเรียนทุกคนมีความสามารถทักษะและคุณลักษณะตามจุดเน้นแต่ละช่วงวัยในการขับเคลื่อนจุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกำหนดแผนการพัฒนา 5 ระยะ คือระยะที่ 1 เริ่มต้นค้นวิเคราะห์ ระยะที่ 2 บ่มเพาะประสบการณ์ ระยะที่ 3 สานต่อองค์ความรู้ ระยะที่ 4 นำสู่วิถีคุณภาพ และระยะที่ 5 มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ [4] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งจะต้องพัฒนาครูให้ครูสามารถเข้าใจปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน ส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการศึกษาในระดับตัวบุคคลเพื่อให้การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อจะได้นำไปใช้ในพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อก่อให้เกิดวัฒนธรรมในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
3. เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย
ระยะที่ 1
1.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จากโรงเรียนทั้งหมด 225 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 2,310 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนจำนวน 328 คน
1.2 การเลือกแบบเจาะจงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร หรือครูที่เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน หรือเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญชำนาญการด้านการวิจัย ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
ระยะที่ 2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน 12 คน เลือกโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง
ระยะที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน เลือกโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. ตัวแปรที่ทำการศึกษา
รูปแบบในการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วยเนื้อหาหลักสูตรในการพัฒนาสื่อในการพัฒนาการประเมินผลความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติในการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. การวิจัยครั้งนี้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังรายละเอียดตามแผนภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

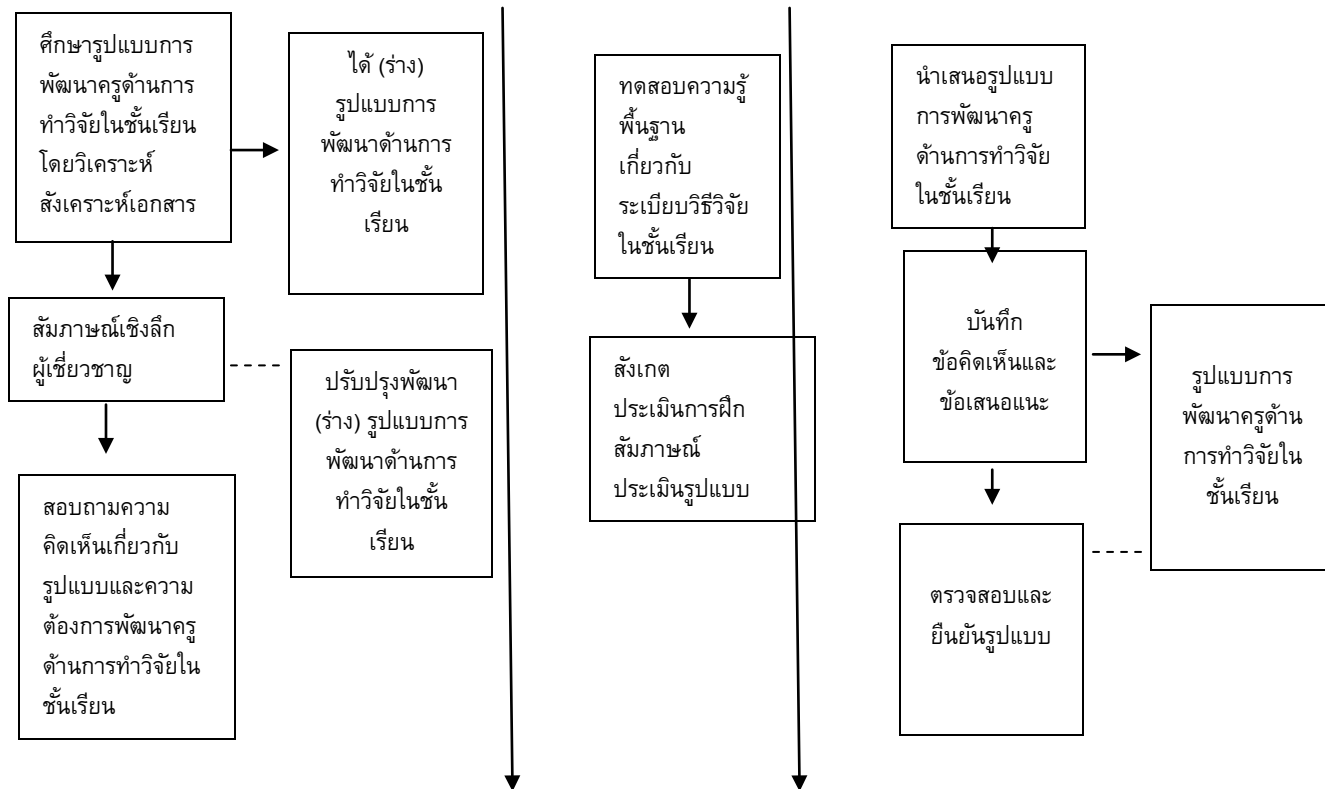
ระยะที่ 1

การศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนา

ระยะที่ 2

การทดลองใช้รูปแบบพัฒนาการ ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนา

ระยะที่ 3

ภาพที่ 1 สรุปขั้นตอนของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในระยะที่ 1 การศึกษาศึกษารูปแบบและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวิจัยเกี่ยวกับ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน แล้วดำเนินการจัดหมวดหมู่แนวคิด นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์สอบถามความคิดเห็นและความต้องการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครู ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบใช้แบบทดสอบ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบทดสอบ แบบสังเกตแบบประเมินรูปแบบการพัฒนา ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบตรวจสอบและยืนยันรูปแบบ

5. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

5.1 ศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยการสังเคราะห์เอกสาร นำเสนอข้อมูลในรูปความเรียงสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนา

5.2 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เสนอในรูปความเรียงสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.3 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบ และระดับความต้องการพัฒนาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนและความต้องการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 นำเสนอข้อมูลในรูปตารางและเสนอในรูปความเรียงสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.4 ประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญนำเสนอข้อมูลในรูปตาราง

5.5 ทดสอบพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียนนำเสนอข้อมูลในรูปตาราง

5.6 สังเกตพฤติกรรมในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาในการศึกษาสื่อในการพัฒนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การออกแบบการวิจัย การนำเสนอผลงาน นำเสนอข้อมูลในรูปตาราง

5.7 ประเมินผลการฝึกเขียนวิเคราะห์เลือกปัญหาการวิจัยฝึกสร้างนวัตกรรม และฝึกเขียนโครงการวิจัย ผลการประเมินการฝึกวิเคราะห์เลือกปัญหาการวิจัย การฝึกออกแบบนวัตกรรม การฝึกเขียนโครงการวิจัยการฝึกสร้าง เครื่องมือและการฝึกเก็บรวบรวมข้อมูล การฝึกวิเคราะห์ข้อมูล และการฝึกเขียนรายงานการวิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปตาราง

5.8 ระดมความคิดกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อกำหนดวิธีการในการสร้างเครือข่ายครูแกนนำการวิจัย และการแสดงผล งานกระบวนการวิจัยที่เป็นแม่แบบเสนอในรูปความเรียงสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.9 ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอข้อมูลในรูปตาราง และเสนอในรูปความ เรียงสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำ วิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) เนื้อหา 2) กลยุทธ์ในการพัฒนา 3) สื่อในการพัฒนา และ 4) การ ประเมินผลขอบเขตของเนื้อหาในการพัฒนา อย่างน้อย 7 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบวิธี วิจัยในชั้นเรียน 2) ด้านการวิเคราะห์เลือกปัญหาในการวิจัย 3) ด้านการสร้างนวัตกรรม 4) ด้านการเขียนโครงการวิจัย 5) ด้านการสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล 6) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และ 7) ด้านการเขียนรายงานการวิจัย

2. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า แนวคิด เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครู ประกอบด้วยองค์ประกอบ คือ 1) เนื้อหา 2) กลยุทธ์ในการพัฒนา 3) สื่อในการพัฒนา และ 4) การประเมินผล เมื่อ พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ สรุปได้ว่า องค์ประกอบเนื้อหา มี 7 ด้าน องค์ประกอบกลยุทธ์ในการพัฒนามี 4 กลยุทธ์ คือ องค์ประกอบสื่อในการพัฒนามี 9 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบการประเมินผลมี 9 องค์ประกอบย่อยเมื่อ พิจารณาแล้วพบว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กับผลจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร จึงได้ผสมผสานบูรณาการรวมเป็น รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบ และระดับความต้องการพัฒนาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนและ ความต้องการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า มีระดับความเห็นด้วยกับ(ร่าง) รูปแบบการพัฒนาโดยภาพรวมทุกองค์ประกอบ อยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความต้องการพัฒนาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมทุกองค์ประกอบ เห็นด้วยอยู่ใน ระดับมากที่สุด ข้อคิดเห็นและเสนอแนะอยากจะให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาครูด้าน การวิจัยในชั้นเรียนจัดให้มีคลินิกประกวดผลงานวิจัยหารูปแบบหรือวิธีการพัฒนาที่ง่าย จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครู ด้านการทำวิจัยใน ชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยภาพรวม ทุกด้าน มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้องและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

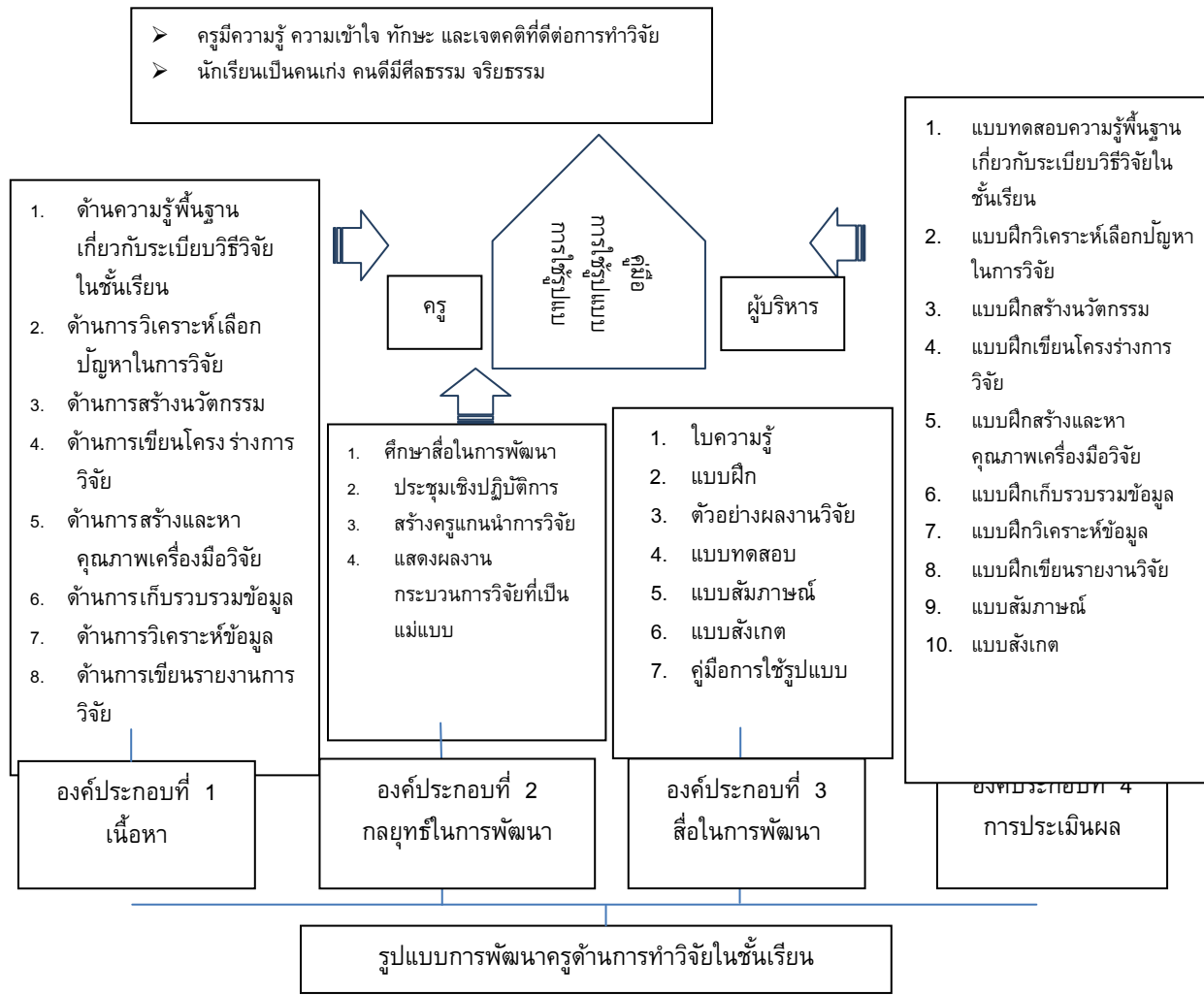
5. ผลการทดสอบพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียน พบว่าหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ ร่วมวิจัยมีผลคะแนนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการทุกคน

6. ผลการสังเกตพฤติกรรมในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาในการศึกษาสื่อในการพัฒนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การออกแบบการวิจัย การนำเสนอผลงาน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทำการศึกษาสื่อในการพัฒนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การออกแบบการวิจัย การนำเสนอผลงาน มีระดับผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

7. ผลการประเมินผลการฝึกเขียนวิเคราะห์เลือกปัญหาการวิจัยฝึกสร้างนวัตกรรม และฝึกเขียนโครงร่างการวิจัย ผลการประเมินการฝึกวิเคราะห์เลือกปัญหาการวิจัย การฝึกออกแบบนวัตกรรม การฝึกเขียนโครงร่างการวิจัยการฝึกสร้างเครื่องมือและการฝึกเก็บรวบรวมข้อมูล การฝึกวิเคราะห์ข้อมูล และการฝึกเขียนรายงานการวิจัยพบว่า มีผลคะแนนจากการฝึก คิดเป็นร้อยละไม่ต่ำกว่า 80 ทุกคน ซึ่งถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน

8. ผลการระดมความคิดกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อกำหนดวิธีการในการสร้างเครือข่ายครูแกนนำการวิจัย และการแสดงผลงานกระบวนการวิจัยที่เป็นแม่แบบ เสนอในรูปความเรียงสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ครูแกนนำการวิจัยตั้งเป้าหมายผลไปยังครูเครือข่ายการวิจัย ชักชวนเพื่อนครูศึกษารูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและลงมือทำการวิจัยในชั้นเรียน ผู้ร่วมวิจัยในฐานะที่เป็นครูแกนนำการวิจัยจะได้ขยายผลรูปแบบการพัฒนา จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อระดมแนวคิดและให้คำแนะนำปรึกษาหรือนิเทศการทำวิจัยแก่ครูเครือข่ายการวิจัย ผลการขยายผลรูปแบบไปยังครูเครือข่ายการวิจัย

9. ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า คณะผู้ทรงคุณวุฒิให้การยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ประกอบด้วย 1) เนื้อหา 2) กลยุทธ์ในการพัฒนา 3) สื่อในการพัฒนา และ 4) การประเมินผล ให้การยืนยัน และมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมองค์ประกอบที่ 1 ด้านเนื้อหา จากเดิม มี 7 ด้าน ให้เป็น 8 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียน 2) ด้านการเลือกปัญหาในการวิจัย 3) ด้านการสร้างนวัตกรรม 4) ด้านการเขียนโครงร่างการวิจัย 5) ด้านการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย 6) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล 7) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และ 8) ด้านการเขียนรายงานการวิจัย

ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

อภิปรายผล

ขออภิปรายผลในสาระสำคัญ 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ผลการศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของคุณครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่ามีองค์ประกอบดังนี้

รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) เนื้อหา 2) กลยุทธ์ในการพัฒนา 3) สื่อในการพัฒนา และ 4) การประเมินผลขอบเขตของเนื้อหาในการพัฒนา อย่างน้อย 7 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียน 2) ด้านการวิเคราะห์เลือกปัญหาในการวิจัย 3) ด้านการสร้างนวัตกรรม 4) ด้านการเขียนโครงร่างการวิจัย 5) ด้านการสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล 6) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และ 7) ด้านการเขียนรายงานการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของกอบกุล จงกลนี้ [5] ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูด้านการ

ทำวิจัยในชั้นเรียนมีแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียนด้านการเลือกปัญหาในการวิจัย ด้านการเขียนโครงร่างการวิจัยด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและด้านการเขียนรายงานการวิจัยสอดคล้องสัมพันธ์ใกล้เคียงกับแนวคิดของ ไพจิตร สะดวกการ และสิริกาญจน์ โกสุมภ์ [6] ที่กล่าวว่าขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การวิเคราะห์สภาพปัญหาในชั้นเรียน การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การศึกษาหาวิธีการในการแก้ปัญหา การพัฒนานวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา การนำนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ การตรวจสอบและสรุปผล

การสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนในครั้งนี้ ถือว่าเป็นรูปแบบที่แปลกใหม่ เป็นรูปธรรมชัดเจนในวิธีการ มีการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบ และมีคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนา ทำให้ศึกษาเข้าใจได้ง่าย สะดวกต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาครู หรือศึกษาด้วยตนเองเพื่อพัฒนาตนเองความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านการทำวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และนิภา ศรีไพโรจน์ [7] เกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนารูปแบบว่า ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมุติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบและผลการศึกษาหรือวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ หรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบนั้น จะต้องใช้หลักของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ สอดคล้องใกล้เคียงกับแนวคิดของ Willer [8] ที่กล่าวว่า รูปแบบเป็นการสร้างโมเดลขึ้นเกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์ โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัย และมีจุดมุ่งหมายเพื่อการทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยาม ความสัมพันธ์ และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ อุทุมพร จามรมาน [9] ที่ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า หมายถึง โครงสร้างของความสัมพันธ์ของระหว่างหน่วยต่างๆ หรือ ตัวแปรต่างๆ ดังนั้นโมเดลจึงน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรดังกล่าวต่างมีความเกี่ยวข้องเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน

องค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีรากฐานการเกิด และวัตถุประสงค์ในการสร้าง หรือความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของรูปแบบแตกต่างกันนั่นเอง ซึ่งรูปแบบการพัฒนาในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบบนพื้นฐานและเหตุผลเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นสำคัญ โดยได้จัดลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบ ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบ เพื่ออธิบายแต่ละองค์ประกอบให้เกิดความชัดเจนถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของรูปแบบมากยิ่งขึ้นในแต่ละองค์ประกอบ แล้วนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์ เหมาะสม สอดคล้อง มีความเป็นไปได้

จากรูปแบบการพัฒนา องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์ในการพัฒนา ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ประกอบด้วย การศึกษาสื่อในการพัฒนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างครูแกนนำการวิจัย และการแสดงผลงานกระบวนการวิจัยที่เป็นแม่แบบหลังจากการสอบถามความคิดเห็นและความต้องการพัฒนาตามรูปแบบ ด้วยกลยุทธ์ทั้ง 4 กลยุทธ์นั้น พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ก็อาจจะเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการในการพัฒนาครูที่มีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการจำเป็น สอดคล้องกับการปฏิบัติของครูในการพัฒนาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ถือว่าเป็นการกำหนดกลยุทธ์ที่มีความโดดเด่น โดยเฉพาะการกำหนดวิธีการสร้างครูแกนนำการวิจัย และการแสดงผลงานกระบวนการวิจัยที่เป็นแม่แบบซึ่งเป็นวิธีการกระตุ้นให้ครูเกิดเครือข่ายการทำวิจัยในชั้นเรียนเต็มพื้นที่ ตลอดจนมีการแสดงผลงานกระบวนการวิจัยที่ชนะเลิศในการประกวดระดับเขตพื้นที่การศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาที่สร้างขึ้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ ของ กรมวิชาการ [10]ที่กำหนดไว้ คือ 1) ปลูกจิตสำนึก 2) ฝึกปฏิบัติการ 3) ประสานเครือข่าย 4) ขยายผลงาน

ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครู ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยภาพรวมทุกด้าน มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้องและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ก็อาจจะเนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างคู่มือการใช้

รูปแบบ ที่เกิดจากการวิเคราะห์รูปแบบในการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยระบุงลยุทธ์ในการพัฒนาให้ชัดเจนระบุ ขั้นตอนในแต่ละรูปแบบการพัฒนา โดยได้อธิบายถึงวิธีการนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างชัดเจน มีตารางวิเคราะห์องค์ประกอบ ของรูปแบบ อธิบายวิธีการใช้สื่อในการพัฒนา วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการวิธีการสร้างครูแกนนำการวิจัย วิธีการแสดง กระบวนการวิจัยที่เป็นแม่แบบ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างคู่มือการใช้รูปแบบพัฒนาครูไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมิน ให้ ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กอบกุล จงกลณี [11] กล่าวว่า การพัฒนาครูด้านการวิจัยใน ชั้นเรียนมีแนวทางการพัฒนา คือ การจัดทำคู่มือการเขียนโครงการโดยพัฒนารูปแบบให้มีความเหมาะสมกับการวิจัยในชั้น เรียนเพื่อให้ครูสามารถศึกษาด้วยตนเองสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชา ช่างขวัญยืน [12]ที่ระบุว่า องค์ประกอบของคู่มือ ควร ประกอบด้วยคำชี้แจงในการใช้คู่มือโดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ ความรู้พื้นฐานและ การแนะนำของคู่มือ เนื้อหาสาระ ที่จะสอนประกอบด้วยคำอธิบายและอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหา สาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา

กระบวนการนำรูปแบบไปทดลองใช้นี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และนิภา ศรีไพโรจน์ [13] และ Willier[14] ที่ระบุว่าการศึกษาวิจัยโดยใช้รูปแบบจำแนกออกได้เป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ขั้นที่ สองเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ หลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นแรกแล้ว จำเป็นที่จะต้อง ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของผู้อื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวม ข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เป็น รูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ จากผลการวิจัยในการทดลองใช้รูปแบบ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการ พัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะทำให้ผู้ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบเกิดพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย ทักษะ และจิต พิสัย ถือได้ว่ารูปแบบการพัฒนานี้เป็นนวัตกรรมที่มีคุณค่า สมควรนำไปขยายผลในวงกว้างออกไป สอดคล้องกับแนวคิด ของ อารุง จันทวานิช [15] และ ชาตรี เกิดธรรม [16] ที่เสนอว่า การให้ครูทำการวิจัยเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนที่ มุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนสามารถนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการใช้ใน การพัฒนาการเรียนรู้อีกเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาบุคลากรในด้านการศึกษาในชั้นเรียน เป็นประโยชน์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

3. ผลการสัมมนาของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัด มหาสารคาม เขต 2 ผู้ทรงคุณวุฒิให้การยืนยันองค์ประกอบของ รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ประกอบด้วย 1) เนื้อหา 2) กลยุทธ์ในการพัฒนา 3) สื่อในการพัฒนา และ 4) การประเมินผล ยืนยันองค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลักที่ยืนยันคู่มือการใช้รูปแบบ เป็นเรื่องชี้ชัดว่า รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาครูด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนมี ประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ซึ่งการจัดกิจกรรมสัมมนาของผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เป็นวิธีการสร้างความ เชื่อมั่นต่อรูปแบบว่าเป็นรูปแบบที่ได้รับการยอมรับว่า มีความถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือสามารถนำไปอ้างอิงในทางวิชาการได้บนความเชื่อของผู้วิจัยที่ว่า การสัมมนาของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกระบวนการทาง วิชาการที่ต้องการผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีความถนัดเป็นพิเศษ หรือผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาถึงรูปแบบ การพัฒนาว่ามีกระบวนการที่เหมาะสม สอดคล้อง มีความเป็นไปได้ และถูกต้องหลังจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้ว ผลการพิจารณาจะได้รับการยอมรับว่า และเชื่อถือมากยิ่งขึ้น หรือนำไปใช้ในการปฏิบัติหรืออ้างอิงได้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสุรัต แสงสว่าง [17] และแสงเพียร งานดี [18] ที่พบว่ารูปแบบการประเมินที่ใช้ตัวบุคคลผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง

เป็นเครื่องมือการประเมินผลโดยให้ความเชื่อว่า ผู้ทรงคุณวุฒินั้นจะเที่ยงธรรมและมีวิจารณ์ญาณที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *รวมกฎหมายการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- [2] ชาตรีเกิดธรรม. (2545). *อยากทำวิจัยในชั้นเรียนแต่เขียนไม่เป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เลียงเชียง.
- [3] สุวิมลว่องวานิช. (2544). *คู่มือการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2552-2554*. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- [5] กอบกุล จงกลณี. (2545). *แนวทางการพัฒนาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [6] ไพจิตร สะดวกการ และ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2545). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- [7] บุญชม ศรีสะอาด และ นิภา ศรีไพโรจน์. (2531). *รูปแบบการสอนวิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ*. มหาสารคาม : ปริดาการพิมพ์.
- [8] Willer. (1967) *Interorganizational Learning and Network Organization : Toward a Behavioral Theory of the Interfirm* สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2555 จาก <http://rotman.utoronto.ca/bicpapers/pdf/2000/04.pdf>.
- [9] อุทุมพรจามรมาน. (2541). "โมเดล (Model)", *วารสารวิชาการ*. 1(3) : 22-26 ; มีนาคม.
- [10] กรมวิชาการ. (2542). *วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- [11] กอบกุล จงกลณี. (2545). *แนวทางการพัฒนาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [12] ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2539). *เทคนิคเขียนและการผลิตตำรา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [13] บุญชม ศรีสะอาด และ นิภา ศรีไพโรจน์. (2531). *รูปแบบการสอนวิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ*. มหาสารคาม : ปริดาการพิมพ์.
- [14] Willer. (1967). *Interorganizational Learning and Network Organization : Toward a Behavioral Theory of the Interfirm* สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2555 จาก <http://rotman.utoronto.ca/bicpapers/pdf/2000/04.pdf>.
- [15] อรุณจินทวานิช. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์.
- [16] ชาตรีเกิดธรรม. (2545). *อยากทำวิจัยในชั้นเรียนแต่เขียนไม่เป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เลียงเชียง.
- [17] สุรัต แสงสว่าง. (2552). *การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของกองทัพไทย*. วิทยานิพนธ์ ป.ด. (การบริหารการศึกษา) นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

[18] แสงเพียร งานดี. (2553).การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็กในเขตอำเภอแม่สรวยจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ค.บ.(การบริหารการศึกษา)
เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.